

"מפרי הארץ"

"פרשת ויקרא"

"אם-עלה קרבנו בזהב-בקר וְכָר תַּמִּים יִקְרִיבוּ אֶל-פְּתוּחַ אֹהֶל מוֹעֵד יִקְרִיב אֹתוֹ לְרִצּוֹ לְפָנָי זֶה"

פירוש הרא"ש: אל פתח אהל מועד יקריב אותו שלא יאמר אדם לכהן לך וקח בהמה והקריב אותה שאין זה דרך כבוד של מעלה אלא בעל קרבן קונוה ומביאו עד לפני המלך. **גבי נשיא כתי' ה' אלהיו שאין נשיא על גביו אלא ה' למתבע חטאו לכך אין אחר מקריב קרבנו וכן למען ילמד ליראה ה' אלהיו.**

כבר הסכימו כל חכמי ישראל התורניים כי הקרבנות אינם באים לצורך הקדוש ברוך הוא שהרי אין לפניו לא אכילה ולא שתיה אלא ברוך המקדים רפואה למכתינו שצוה להקריב הקרבנות לזכות בהם ישראל כי כשאדם חוטא ומקריב קרבן ומתכפר לו ויודע שהוא נקי מחטאו הוא נזהר מלחטוא ומלהיות בעבירות מלוכלך אבל אם לא היה מתכפר היה מוסיף לחטוא כמו שאז"ל כיון שעבר אדם עבירה ושנה בה נעשית לו כהיתר משל לאדם שיש לו בגדים צואים אינו משמר מן הטיט אבל אדם שבגדיו נקיים משמר מן הטיט ומן הטינוף ועל זה אמר שלמה בכל עת יהיו בגדיך לבנים וכן אמר ר"ח בן עקשיה רצה הקדוש ברוך הוא לזכות ישראל לפיכך הרבה להם תורה ומצות ומע"ט שיעסקו בהם ישראל ולא יטנפו וגם צוה הרבה מצות שמן הדין היה עושה אותם אדם מעצמו וצוה אותן הקדוש ברוך הוא להרבות את שכן של ישראל.

ריקאנטי: אם עולה קרבנו מן הבקר [שם ג]. כבר רמזתי לך סוד הקרבנות בכמה מקומות. גם צריך לכוין המקריב שיהא הקרבן ההוא תמורתו. וכן הענין, מתחלה לוקח הבהמה ומשליכה לארץ בחזקה, ודומה בנפשו כאילו השליך עצמו, וכשמתודה מודה שחייב סקילה. עוד שוחט הבהמה, ודומה בנפשו כאילו שוחט עצמו, ומודה שהוא חייב הרג וחנוק, כי בעת ששוחט הבהמה תוקף ידו לשחטה וחונקה מעט בתקיפת השחיטה שלא ישהה, הרי השחיטה הרג וחנוק. אחרי כן שורפה, ודומה בנפשו כאילו נשרף, ומודה שהוא חייב שריפה, ומתודה והקב"ה מקבלו. גם צריך הכהן לראות בשעת זריקת הדם, האיש והאשה המתכפרין בקרבן. ובעבור שאסור להסתכל באשה לכן עשו הכיור במראות הצובאות, כי כשהכהן מקריב קרבן נשים מסתכל בכיור ורואה בו פרצוף האשה המביאה הקרבן. אמרו רז"ל [יומא לו ע"א] על מה העולה מתכפרת, על עשה ולא תעשה הניתק לעשה, **רבי שמעון אומר אין העולה באה אלא על הרהור הלב**, רבי לוי אומר מקרא מלא הוא שנאמר [יחזקאל כ, לב] והעולה על רוחכם, ממי אתה למד מבניו של איוב, שנאמר [איוב א, ה] והעלה עולות מספר כולם וגו' אולי חטאו בני וברכו אלהים בלבבם. והנה לפי שתי הדעות האלו יש טעם נכון להיותה זכר, כי אם היא באה על עשה ועל לאו הניתק לעשה, ידעת כי העשה מזכור, גם אם היא באה על הרהורי הלב, ידעת כי המחשבה היא מקור וראשית הכל.

כלי יקר: אם עולה קרבנו מן הבקר זכר תמים יקריבנו. טעם לדבר שהעולה באה זכר, והחטאת נקבה, ושלמים בין זכר בין נקבה, לפי שהעולה על רוחכם היא באה דהיינו על חטא הרהור כמו שנאמר (איוב א ה) והעלה עולות מספר כולם כי אמר אולי חטאו בני וברכו את האלהים בלבבם, והחטאת בא על חטא המעשה, נמצא שהמהרהר בעבירה ולא יצתה מחשבתו אל הפועל ודאי גבור בארץ יהיה כי כאיש גבורתו לכבוש את יצרו כי לא יצאה המחשבה אל החוץ לעשות זר מעשהו על כן קרבנו זכר. אבל החוטא גם במעשה תשש כוחו כנקבה כי לא היה יכול לעמוד כנגד יצרו על כן קרבנו נקבה בכיוצא בו. ולפי שבין כך העולה והחטאת באים על החטא אשר מקורו מן הלב כי לב הותל הטהו (ישעיה מד כ) והרשעים ברשות לבם אשר מקומו בצד שמאל על כן שחיטתן בצפון, אבל השלמים אשר בלי עוון ירוצו שחיטתן בכל מקום בעזרה ואין חילוק אצלם בין זכר לנקבה.

ועוד שהעולה באה על חטא הרהור, הנתלה בכח השכל שבאדם הנמשל לזכר כי השכל עיקר הבית וגבירו על כן קרבנו זכר, ועולה כולה לגבוה כנגד רוח בני האדם העולה היא למעלה כך היא העולה על מוקדה כי טבע האש גם כן לעלות למעלה. אבל החטאת באה על חטא המעשה, הנעשה על ידי כלי המעשה התלויים בחומר המתפעל כנקבה על כן קרבנו נקבה. ועיקר החטא תלוי באיברים מיוחדים ובראשם החלב והדם ועל פיהם יהיה כל ריב וכל נגע, כי על ידי רתיחת הדמים כל היום יתאוה תאוה לדברים האסורים כמו שנאמר (דברים יב כ) כי תאוה נפשו, וכתוב (שם פסוק כג) כי הדם הוא הנפש. וכן כשישמן ישורון ויצא מחלב עיניו (תהלים עג ז) וחלבמו סגרו פימו (שם יז י), אז הוא מעותד ביותר אל החטא על כן מקריבין מן החטאת החלב והדם והבשר יאכל לכהנים דרך צדקה להאכיל לעניים משרתי אלהינו כי בחסד ואמת יכופר עוון.

"זוט שלבת"

"מפרי הארץ"

הלכה

אורוז זויים

א' יוצא מביתו לפני פסח ולא יחזור רק לאחר הפסח האם צריך לבדוק חמץ?

תשובה: אם יוצא תוך ל' קודם הפסח חייב לבדוק. (עיין סימן תל"ו)

ב' יצא מביתו קודם פסח ועומד לחזור בפסח האם חייב לבדוק?

תשובה: גם אם יוצא בתחילת השנה חייב לבדוק. (עיין סימן תל"ו)

אבן העזר

א' האם בעל חייב לרפא את אשתו?

תשובה: כן. (עיין סימן ע"ט)

ב' האם היורשים חייבים לרפא את האלמנה?

תשובה: רפואה שיש לה קיצבה פטורים אין לה קיצבה חייבים. (עיין סימן ע"ט)

חושן משפט

א' השכיר בית לחברו על מי מוטל לבדוק?

תשובה: אם קנה השכור והמשכיר מסר לו את המפתח אז מוטל על השוכר. ואם מסר מפתח ולא קנה מחלוקת ואם קנה ולא מסר מפתח על המשכיר. (עיין סימן תל"ז)

ב' האם שכירות ניקנת בקניין סודר?

תשובה: במשנ"ב תל"ז כ' שכן ועיין שו"ע חו"מ סימן רצ"ה סעיף ט' שהביא שתי דעות בדבר. (עיין סימן תל"ז)

יורה דעה

א' מי שמטביל כלי האם צריך להטביל עם החוט?

תשובה: אם הוא מחובר צריך להטבילו. (עיין סימן ק"כ)

ב' האם מותר לטבול כלי בחול המועד?

תשובה: מותר. (עיין סימן ק"כ)

"בעניין הקרבנות"

בני יששכר: ויתפרש עוד עפ"י מה שכתב הרב הקדוש מהרמ"ע ז"ל בעשרה מאמרות, שלעתיד לבא ב"ב נצטרך להקריב כל הקרבנות שחסרנו כל ימי גלותינו, דהיינו כשיגיע ראש חדש ניסן נצטרך להקריב כל קרבנות המוספין של כל ראשי חדשים של ניסן של כל ימי הגלות, וכן בשבתות למשל בהגיע שבת פרשת נשא נצטרך להקריב כל הקרבנות המוספין של כל ימי הגלות של שבתות האלו, עיין שם, ובזה פירשנו בטוב טעם מה שאנו אומרים במוספין ואת מוסף יום השבת הזה נעשה ונקריב וכו' ואת מוסף יום ראש החדש הזה נעשה וכו', הנה תיבת הזה אינו מובן, ולפי דברי הקדוש הנ"ל ידוקדק היטב, שבאמת נעשה ונקריב מוסף השבת הזה וראש חדש הזה, והוא נכון בעזה"י.

והנה ענין הקרבנות הוא לקרב כל המדריגות דומם צומח חי מדבר אל הקדושה, הנה הקרבן החי, והעצים צומח, והמלח דומם, והאדם המקריבם בכחו אל הש"י הנה כל הנפשות של דומם צומח חי מדבר כולם מתקריבים ומשתחווים לקדושתו ית"ש וזהו תענוגיו ושעשועיו ית"ש, וזה נקרא קרב"ן להו"י"ה שמקרב כל הארבע מדריגות נפשות אל ד' אותיות השם הנכבד [ליקו"ת פ' ויקרא טעה"מ], וזהו והיה מדי חדש בחדשו דייקא כנ"ל, דהיינו כל חדש בחדשו נצטרך להקריב בעד כל החדשים של כל זמן הגלות, וכן מדי שבת בשבת דייקא, יבא כל בשר להשתחות לפני, היינו קירוב כל המדריגות אל הקדושה, בשר, הוא הקרבן, כל, מרבה גם הדומם והצומח המצורפים בקרבנות עם הבשר החי.

"מפרי הארץ"

סימן ל"ב

בעניין: סדר כתבת תפילין

תשובה: אם שגור בפיו לא צריך אך יש בזה מצווה מהמובחר ולהוציא בפה מהש"ע משמע שאם קורא מהכתב ושגור בפיו לא צריך אבל האחרונים כתבו שתמיד יקרא בפיו כדי להמשיך קדושת הבל הקריאה על האותיות.

ז: עולה חדש האם כשר להיות סופר סתם?

תשובה: אם לא יודע לקרא פסול.

ח: כמה ריווח צריך למעשה?

תשובה: בין שורה לשורה כמלא שורה וי"א שהוא רק בס"ת בין תיבה לתיבה כמלא אות יוד ובין אות לאות כמלא שורה בין פסוק לפסוק מעט חלק והאחרונים כתבו כמלא אות יוד ולפני ואחרי השורות כדי הקפת גויל ונהגו קצת יותר ויש מחמירים בתחילת הקלף כדי לגלול כל הפרשה כמו מזזה.

ט: אלו פרשיות פתוחות ואילו סתומות בתפילין של יד ובתפילין של ראש?

תשובה: בשל יד כל הפרשיות פתוחות חוץ מוהיה אם שמוע ובשל ראש אין להקפיד בזה אך נהגו לכתחילה להקפיד.

י: מה עצת הט"ז בוהיה אם שמוע?

תשובה: בסוף שמע יניח ריווח פחות מט' אותיות קטנות וכן יניח ריווח כזה בתחילת פרשת והיה אם שמוע.

א: נגע רגל הה' והק' בגג למה לא מועיל תיקון הרי צורת האות ניכר?

תשובה: כיון שתיקונו ע"י גרירת כל הנעשה בפסול נתבטל צורתו לגמרי.

ב: צדי שכתבה יוד נון האם מועיל תיקון אחר גמר הכתיבה?

תשובה: לא מועיל ואם לא ניכר להדיא והתינוק קורא צדי מועיל לתקן.

ג: אות שנדבקה בזו שלפניה האם מועיל תיקון אחר גמר הכתיבה?

תשובה: מועיל.

ד: אותיות השם שנדבקו זל"ז לפני הכתיבה או לאחר הכתיבה האם מועיל להפרידם ומ"ה נדבקו לתיבה אחרת ומה צריך להיזהר?

תשובה: בעת הכתיבה מותר לאחר גמר הכתיבה אסור ולתיבה אחרת מותר בכל גונוי אך יזהר שלא יגע הסכין בנקודה אחרונה המדובקת לה'.

ה: נכנס ראש הל' לאויר הה' האם כשר?

תשובה: אם נכנס רק מעט שלא נפסד האות כשר אך אם יותר פסול.

ו: האם יכתוב מתוך הכתב או בע"פ והאם צריך להוציא בפיו?

בנשיאות מרן הגרש"א שטרן שליט"א

רח' הרב קוק 1 בני ברק 0533107467

kolmoshasofer@gmail.com

mprihaaretz@gmail.com

"מפרי הארץ"

"מבית הוועד" מהרב צבי זולדברג שליט"א

הצורה הנכונה בהסיבה בליל הסדר

הנה בזמ"ז מצינו בחג הפסח ב' מצוות מדאורייתא, - שהם סיפור יציאת מצרים בלילה הזה, וכן את המצוה של אכילת מצה, ובאן רבנן ותיקנו שאת הצורה של אכילת מצה צריכה שתהא בהסבה בדרך חירות. **ופסק השו"ע** (סי' תעב') שאם אכל את המצה בלא הסיבה יצא ידי מצוה דאורייתא, אבל חייב לחזור ולאכול שוב כזית מצה בהסיבה, ורק בנשים פסק הרמ"א שנהגו שאינם אוכלות בהסיבה, דסמכו על הראב"ה שבימינו שלא אוכלים כל השנה בהסיבה אי"צ לאכול בהסיבה.

ושמעתי מהרב אשר ויס שליט"א לדייק בלשון הרמב"ם שהביא את המצוה של זכור את היום הזה אשר יצאת מארץ מצרים, לפיכך אדם צריך לאכול בהסיבה בלילה הזה. ומשמע שחז"ל לא תיקנו תקנה חדשה לעשות הסיבה, אלא הם קבעו איך תהיה הצורה לקיים את המצוה דאורייתא של הסיפור יציאת"מ, וא"כ מי שעושה הסיבה הוא מקיים בזה את המצוה דאורייתא.

והנה **כתב השו"ע** (סי' תעב' ב') "ויכין מקום מושבו שישב בהסיבה דרך חירות" **ואומר המשנ"ב** (ס"ק ז') "שישב בהסבה – רוצה לומר ראשו מוטה לצד שמאל, על המיטה או על הספסל **וכרים תחת ראשו**, אצל השולחן" ומתבאר במשנ"ב שהכרים צריכים להיות מתחת לראשו ממש, ולא ליד ידו, **וכ"כ בספר חוט שני** שצריך להניח את הראש על הכרית, ושלא ישאר באויר, **ושמעתי מידי הרב יעקב גלאי שליט"א** דשמע איך ששאלו את בעל החו"ש איך אמר שצריך הסיבה על הראש, הרי זה לא כ"כ נוח, וענה שיש להתרגל לזה כמה ימים קודם, איך לעשות הסיבה בצורה נכונה, וכלשון המשנ"ב שהסבה תהא כשראשו מונח על דבר ולא באויר. [ובאותו ענין, **אאמו"ר שליט"א** רגיל לספר על הסבא מסלבודקא שפעם ראו אותו בלילה עושה הרבה השתחויות, ושאלו אותו לפרש הענין, וענה להם שכמו החיילים בצבא עושים אימונים איך להילחם, כך אנו חיילים בצבא ה' אנו צריכים לעשות אימונים איך היא הצורה של ההשתחויה לפני ה' בשמו"ע].

והנה צורת ההסבה היא לא בצורה שעושה הטיה קצת על גבו, אלא אך ורק הטיה על יד שמאל בלבד, וכדמוכח בביאור הלכה שכתב שלמי שאין לו יד ימין אז הוא פטור מלהסב, מכיון שאין לו אפשרות לאכול ביד שמאל כשהוא מיסב עליה, עכ"ד, ואם ההסבה היא קצת על גבו, א"כ מה הבעיה שיסב כך, ויאכל ביד שמאלו, בהכרח שהוא נשען על כל יד שמאל, וכן במשנ"ב דרשו ציינו לכל גדולי הפוסקים שכתבו שאם נשען לצד שמאל וידו היא מחוץ לידיית של הכסא או הסטנדר ה"ז לא נחשבת להסיבה. **ולפי"ז מי שעושה בצורה אלכסונית רק על יד שמאל, וכלל לא נשען לכיוון הגב, א"כ מאוד קל כל לשתות את הכוס יין בלא שישפך עליו, דגם הראש שלו הוא לכיוון שמאלו ולא לאחוריו**, [ויש לעשות אימונים להתרגל לכך].

והנה כמה צריך להיות ההטיה לצד שמאל, במשנ"ב דרשו הביאו בזה ב' שיטות, **דעת הגריש"א** שמספיק רק קצת הטיה לצד שמאל, **ודעת האור לציון** [ועוד] שצריך שיהיה לכה"פ כמו אלכסון של 'איקס' x 45 מעלות לצד שמאל, ואז באמת הראש יכול לנוח היטב על הכרית, **[ומו"ח הגראי"ש פלס שליט"א** נוהג לשים שרפרף קטן מתחת לשולחן, ואז בשעת ההסיבה הוא מעלה את רגליו מעל השרפרף ואז ההסבה מאוד נוחה, בדוק ומנוסה].

ויש ויכוח יפה, האם ההסבה צריכה להיות כבר כשמכניס את האוכל לפה, או רק משעת הבליעה, וכן זה נוגע לגבי הזמן של אכילת המצה, ממתי יש להחשיב, האם מהלעיסה, או רק מתחילת הבליעה הראשונה, **דעת הגראי"ל שטינמן זצ"ל** שרק הבליעה קובעת, והוא יכול להכניס לפה אוכל בישיבה, ורק לאחמ"כ לפני הבליעה לעשות הסבה, **ודעת החוט שני** שכבר מזמן הכניסה לפה זה נחשב כמעשה אכילה שטעון הסיבה, וזה כבר נחשב כתחילת האכילה גם לתחילת הזמן של ההסיבה. [ולענ"ד יש להביא קצת ראייה לדרך של החו"ש, מההלכה של הלכות ברכות (רי') שאין לאכול לכתחילה 'בריה' פחות משיעור כזית כי יש צד שהוא חייב בברכה אחרונה, ומתבאר שם בשעה"צ שאם שובר את 'הבריה' לפני שמכניס לפיו, א"כ אין זה נחשב 'לבריה', ומשמע שאם מכניס שלם לפיו ורק בשיניים הוא מרסק את זה, ה"ז כבר נחשב 'לבריה', וחזינן שיש שם אכילה מהכניסה לפיו, וכ"כ בדרכי תשובה יור"ד סי' ק'].
 והנה המושג של הסיבה יסודו אכילה שהיא בדרך חירות, והנה מצינו בעוד מקום בש"ס את הענין של אכילה בדרך הסיבה, וזה לגבי מצורע שנמצא בבית שכל אשר בבית נטמא, אבל אם אדם אחר בא אל הבית שבו נמצא המצורע, הוא עצמו נטמא מיד, אבל את הבגדים שלבוש בהם אינם נטמאים עד שישהה בבית כדי אכילת פרס של פת חיטים, עם ליפתן וכשהוא אוכל זאת בהסיבה, ופירש רש"י (סוכה ו'). שאינו עסוק בשום ענין אלא באכילה, ולכן זה נאכל מהר, וחזינן שגדר ומהות אכילה בהסיבה שאינו טרוד בענינים אחרים אלא ראשו ורובו רק באכילה. וא"כ יש לעורר שבעה"ב שמברך על המצות ומוציא בזה יד"ח 'לחם משנה' את כל בני הבית, ומיד אחרי הברכה הוא מתחיל מיד לאכול, ומבואר בתוס' בפסחים (קטו'): שכיון שהברכה כאן היא חובה אסור לעשות שום הפסק, וא"כ יש לו מיד להתחיל לאכול, ואז שלא יהיה טרוד לחלק את המצה שלו תוך כדי אכילתו, דזה סתירה לדיני חירות של ההסבה כמתבאר, אלא יאמר להם לפני"כ שכל אחד יקח לעצמו מהמצה של 'ההמוציא' או כפי שאמרו החו"ש והרב וואזנר שלאחר שגומר לאכול את הכזית מצה אז יתן להם קצת גם מהלחם משנה שלו. [ושמעתי בשם הגר"י וינפלד ש' בשם **הגרשז"א** שמי שכל זמן אכילתו מביט על השעון, הרי אכילתו ספק מתעסק, שאינו חושב על המצה שלו].